

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสิทธิ์ จิงสุขสมสวัสดิ์^{1/} ธารารัตน์ เสนารินทร์^{2/} สุภาพร ชนະมารู^{3/} ชัยรัตน์ โตศิลา⁴

¹⁻³ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

⁴ อาจารย์สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อีเมล: Prasit.Jun@pho.ac.th

รับต้นฉบับ 5 เมษายน 2565 ; ปรับแก้ไข 25 มิถุนายน 2565 ; รับผิดชอบ 4 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

คำสำคัญ

สังคมศึกษา แนวนโยบายแห่งรัฐ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ความสามารถในการแก้ปัญหา

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

Effects of Learning Management of Principle of Fundamental State Policy by Using Innovation Process to Enhance Problem Solving Abilities for Upper Secondary School Students

Prasit Jungsuksomsawat ^{1/} Thararut Senarin ^{2/} Supaporn Chanaman ³ / Chairat Tosila ⁴

¹ Teaching Social studies, The Faculty of Education, Silpakorn University

Lecturer, Faculty of Education, Silpakorn University

Email: Prasit.Jun@pho.ac.th

Received 5 April 2022 ; Accepted 25 June 2022 ; Published 5 July 2022

Abstract

This research was conducted 1) to compare each student's ability in problem-solving before and after participating in this research experiment by using the fundamental state policy by applying the innovation development process and 2) to study the satisfaction of the participants with the learning instruction. The participants engaging in this experiment were 20 grade 10 room 1 students from Phothisamphanphitthayakhan School in the second semester of 2021. They were randomly selected by using simple random sampling. The tools used in the research were the fundamental state policy learning instruction lesson plan by applying the innovation development process, the problem-solving test, along with the satisfaction survey. The statistics used were mean, Standard Deviation, and dependent T-test. The results showed that: 1) the participants had improved their problem-solving skills after working through the research experiment, as shown in the statistics ($P < 0.05$). 2) The participants were satisfied with the fundamental state policy instruction by applying the innovation development process at the highest level.

Keywords

Social Studies, Principle of fundamental state policy, Innovation process, Problem solving competencies

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อทั้งทางด้านมิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเดิมที่อาจจะถูกขับเคลื่อนด้วยแนวคิดใหม่ เทคโนโลยีใหม่ ตามกาลเวลาการดำเนินกิจการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจะถูกผลักดันไปข้างหน้าด้วยข้อมูลความรู้ และนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและเผชิญกับโลกที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (ณัฐวัฒน์ ล่องทอง, 2557)

การเผชิญหน้ากับโลกที่มีความซับซ้อนในอนาคตจำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในกลุ่มของการเผชิญกับปัญหาและความท้าทาย (Competencies) ยังไม่มีสิ่งใดเข้ามาทดแทนได้ และไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการฝึกฝนเพื่อใช้ในการสอบ ซึ่งจัดกลุ่มได้เป็น 4Cs ประกอบไปด้วย (วลัยลักษณ์ คงพระจันทร์, 2562) 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหา (Critical thinking/ Problem Solving) 2) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 3) การสื่อสาร (Communication) 4) การทำงานเป็นทีม (Collaboration)

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 นั้นไม่สามารถที่จะกระทำในรูปแบบของการป้อนข้อมูลที่เป็นเนื้อหาสาระโดยผู้สอนแต่ฝ่ายเดียว แต่ควรเป็นการเรียนรู้ที่เริ่มจากการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ (วิจารณ์ พานิชย์, 2555, น. 16-21) จากข้อมูลของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2562) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ในการเปลี่ยนห่วงโซ่อุปทาน เป็นห่วงโซ่มูลค่าบนฐานความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศซึ่งมีนวัตกรรมอยู่ด้วยกันหลากหลายรูปแบบ ดังปรากฏในเป้าหมายปี พ.ศ. 2562 ได้มีการกำหนดให้เป็นปีแห่งนวัตกรรมเพื่อสังคม หรือ Social Innovation โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคนในเมือง ยกระดับคุณภาพชีวิตและดูแลสุขภาพของคนในสังคมเมืองให้มีความสุข ลดปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมและการขยายตัวของเมืองเพื่อให้นวัตกรรมนั้นสามารถช่วยแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมของทุกกลุ่มคน และทุกวัย

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 (2560, ฉ-ช) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยได้มีการระบุเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) เอาไว้ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดย 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) และ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะ

ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา คุณธรรม จริยธรรม (Compass) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, ฉ) ซึ่งจากแผนการศึกษาตินี้พบว่ามีความพยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ เป็นไปตามรูปแบบของสากลและปรับการเรียนรู้ให้เข้ากับศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542, น. 7-9) ได้ระบุแนวทางการจัดการศึกษา ในหมวดที่ 4 มาตราที่ 22 ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องอยู่บนพื้นฐานว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และ ต้องเป็นการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของผู้เรียน และมาตราที่ 24 (2) ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษานั้นให้เป็นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มา ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ยังได้มีการระบุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนของผู้เรียนไว้ 5 ประการ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความ สามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยี

คำว่า “นวัตกรรม” เป็นสิ่งที่ในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะสายการเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์และ เป้าหมายของประเทศโดยเฉพาะเมื่อมีการออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกได้มีการกล่าวถึงคำว่า นวัตกรรมอยู่ในแผนพัฒนาแรงงานโดยเฉพาะสิ่งที่เป็นนวัตกรรมซึ่งจุดนี้สอดคล้องกันกับกรอบการคิดเพื่อการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ตรงกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งในความหมายของนวัตกรรมนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแต่สิ่งประดิษฐ์ เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นความคิดใหม่ แนวทางการปฏิบัติใหม่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมแต่คำว่า นวัตกรรมนั้นโดยมากแล้วมักจะถูกใช้ไปในทางธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรเป็นสำคัญ แต่ใช้ว่าจะมีเพียงแต่นวัตกรรม ที่เกิดขึ้นกับสายงานทางธุรกิจเพียงอย่างเดียวหากแต่ยังมีนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) อีกด้วย อนึ่ง นวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) หมายถึง วิธีการ หลักการ แนวคิดและโครงสร้างที่เป็นที่ต้องการของ สังคม เป็นนวัตกรรมใหม่ทางความคิดที่พัฒนาสังคมช่วยเสริมสร้างสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (กาญจนา แสงลัม สุวรรณ, 2555) โดยตัวอย่างผลของการสร้างนวัตกรรมทางสังคมจากงานวิจัยของ Kaufmann, Kraay และ Mastuzzi (อ้างอิงในกาญจนา แสงลัมสุวรรณ, 2555) พบว่ามีผลต่อศักยภาพและการปรับปรุงโครงสร้างของรัฐบาลส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของรัฐบาลซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอัตราการตายของทารกแรกเกิดพบว่าประสิทธิภาพของ รัฐบาลที่เกิดจากนวัตกรรมทางสังคมนั้นสามารถลดอัตราการตายของทารกแรกเกิดได้

การเกิดนวัตกรรมได้นั้นจำเป็นต้องผ่านกระบวนการพัฒนามาก่อนที่จะนำไปใช้เพื่อเกิดประสิทธิผลได้ เรียกกระบวนการนี้ว่า กระบวนการพัฒนานวัตกรรม (Innovation process) โดย Samuel Muriithi (2022) ได้กล่าวไว้ถึงกระบวนการพัฒนานวัตกรรม 7 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมพร้อม 2) การสืบสวน 3) การแปลงรูป 4) การบ่มเพาะ 5) การทำให้กระจ่าง 6) การพิสูจน์ 7) การเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือตามแนวของมูลนิธิสยามกัมมาจลที่ได้มีการระบุขั้นตอนการสร้างนวัตกรรมไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เชื่อมโยงตนเองกับสังคม 2) สังเกตและมองปัญหา 3) ระบุปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย 4) สำรวจศักยภาพของตนเอง 5) เรียบเรียงข้อมูล 6) ออกแบบ สร้างสรรค์นวัตกรรม 7) วางแผนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงหรือเพื่อประโยชน์ทางการตลาด 8) พัฒนาผลงานตามที่วางไว้ 9) นำผลงานที่ได้ไปปรับแก้ 10) ปลดปล่อยผลิตภัณฑ์สู่การใช้จริง ซึ่งจากกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแนวทางสำคัญที่นำไปสู่การคิดค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น

แนวนโยบายแห่งรัฐ คือ กรอบหรือแนวทางในการบริหารงานของรัฐบาลซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นหลักการสำคัญของรัฐ (Directive Principles of state Policy) เพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ กำหนดทิศทางของประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นหลักฐานในการออกกฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามโดยออกมาในรูปแบบของการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตรากฎหมาย ทั้งหมดนี้ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญไม่มีการผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยแนวคิดสำคัญที่ก่อให้เกิดแนวนโยบายแห่งรัฐทำให้เกิดการบรรจุนโยบายแห่งรัฐเพื่อเป็นแนวทางการในทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนชาติรัฐนั้น ๆ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ (จารุวรรณ สุขุมลพงษ์, 2553) คือ

1) รัฐที่ดีในอุดมคติ ซึ่งจะต้องเป็นรัฐที่มีคุณธรรม จัดการศึกษาให้แก่ประชาชน พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน

2) แนวคิดสัญญาประชาคม รัฐมาจากความยินยอมของประชาชนที่ต้องการใช้ประโยชน์ร่วมกันจากรัฐ ดังนั้นเป้าหมายสำคัญคือตอบสนองต่อการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

3) แนวคิดรับสพประโยชน์นิยม แนวคิดนี้มองว่าการใช้เครื่องมือทางกฎหมายของรัฐก็เพื่อผลประโยชน์ของคนหมู่มากบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิ เหตุผล ความเสมอภาคของประชาชน รัฐเป็นตัวกลางในการแก้ไขข้อพิพาทเหล่านั้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ จากคำอธิบายนี้จึงนำไปสู่การกำหนดหน้าที่ของรัฐในด้านต่าง ๆ

4) แนวคิดรัฐประชาชาติ ความต้องการในการพัฒนาประเทศ การสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นเป็นเนื้อเดียวกัน รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทในฐานะผู้พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประชาชน เป็นสำคัญทั้งประโยชน์จากภายในและภายนอกประเทศ

จากความสัมพันธ์ของแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการดำเนินชีวิตที่ผู้เรียนมีทักษะเหล่านี้เพื่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่รวมไปถึงสมรรถนะต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะกลุ่มการเผชิญเหตุอย่างความสามารถในการแก้ปัญหา โดยทั้งหมดนี้ล้วนมีความสอดคล้องกัน

กับการสร้างนวัตกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อโอกาสเสนอแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยทางกลุ่มผู้วิจัยจึงได้เลือกสาระเนื้อหาแนวนโยบายแห่งรัฐซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้เป็นกรอบคิดในการออกนโยบายพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในสังคมอันสอดคล้องกันกับการจัดการเรียนรู้ในใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียนเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

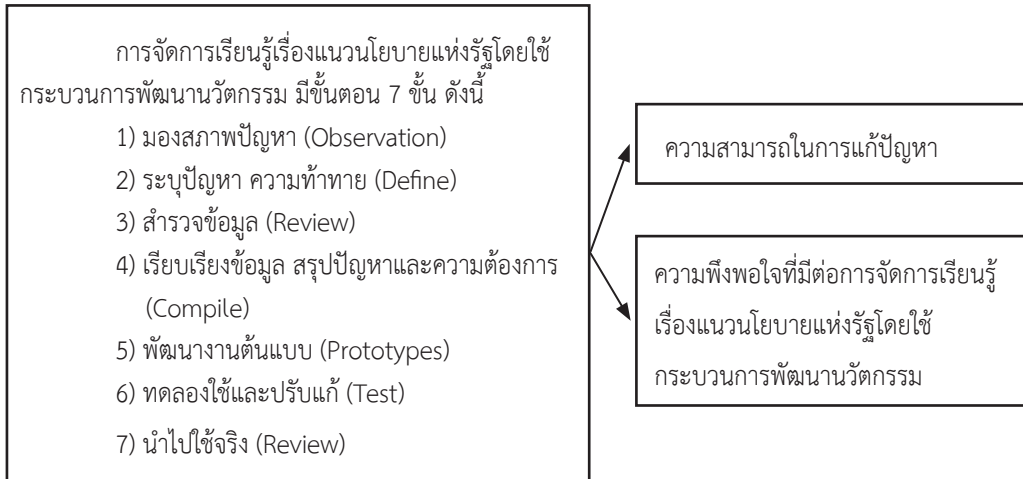
ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 240 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 8 คาบเรียนซึ่งประกอบไปด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนสังคมศึกษา และด้านการวัดและการประเมินผลจำนวน 5 คน ตรวจสอบหาดัชนีความเที่ยง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องนโยบายแห่งรัฐสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัยที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 16 ข้อ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนสังคมศึกษา และด้านการวัดผลและการประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนรายข้อของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลของความสามารถในการแก้ปัญหา

ของกนก จันทรา (2556) วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และทดสอบความเที่ยง (Reliability)

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียน วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565 จำนวน 20 ชุด และผู้ตอบแบบสอบถามได้นำส่งแบบสอบถามให้กับผู้วิจัยในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม จำนวน 20 ชุด หลังเรียนและได้รับการตอบกลับจำนวน 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล และให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	Df	t	Sig.
ก่อนเรียน	16	6.15	1.42	19	-4.95	.00
หลังเรียน	16	10.75	3.85			

**P < 0.05

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ความหมาย
1. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.54	0.75	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.64	0.64	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	4.56	0.67	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.58	0.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58

สรุปผลการวิจัย

1) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุดต่อการจัดการจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่าหลังจัดการเรียนรู้เรื่องนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการพัฒนานวัตกรรมเป็นกระบวนการที่แสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์ หรือหาแนวทางในการเอาชนะปัญหาด้วยการปรับแนวทางการแก้ปัญหาที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น (Samuel Muriithi, 2022) นอกจากนี้ Kaufmann, Kraay และ Mastuzzi (อ้างถึงในกาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ, 2555) ได้ศึกษาว่านวัตกรรมทางสังคมมีผลต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของรัฐที่ส่งผลต่อการลดจำนวนการตายของทารกแรกเกิดได้ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการแก้ปัญหาของทางภาครัฐต่อจำนวนประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยความสามารถในการแก้ปัญหานี้ผู้วิจัยได้มีการออกแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาชนิดปรนัย 16 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 เรื่องโดยแต่ละเรื่องมี 4 ข้อ สอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาที่ทนก จันทรา (2556) ได้เสนอไว้ โดยเริ่มต้นจากการมองสภาพปัญหาในภาพใหญ่ (Big picture) ตามด้วยการระบุปัญหาและความท้าทายซึ่งมีความสอดคล้องกับการกำหนดปัญหา จากนั้นขึ้นสำรวจข้อมูล สรุปปัญหาและความต้องการเป็นการพัฒนาการวิเคราะห์ปัญหา ขึ้นพัฒนางานต้นแบบเป็นการพัฒนาการการเสนอวิธีแก้ปัญหา ขึ้นทดลองใช้และปรับแก้ และขั้นนำไปใช้จริงเป็นการพัฒนาการวิเคราะห์ผลจากการแก้ปัญหา โดยจากการผ่านการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอนแล้วนั้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุดต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม โดยพบว่าด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันเนื่องมาจากว่ากระบวนการพัฒนานวัตกรรมนั้นเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องลงสืบค้นหาข้อมูลและสำรวจข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับประเด็นที่นักเรียนตั้งไว้อย่างแท้จริงเพื่อให้ทราบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่นักเรียนจะออกมานั้นมีความต้องการอย่างไรโดยการสร้างแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเบื้องต้นก่อนที่จะนำมาออกแบบนโยบายต้นแบบ ก่อนที่จะนำนโยบายตัวต้นแบบไปสอบถามเพื่อวิเคราะห์ผลจากการนำเสนอนโยบายต้นแบบว่าได้รับผลตอบรับเป็นอย่างไร เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงนโยบายใหม่อีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะออกนโยบายตัวจริงที่จะใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของคนในสังคม จากการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมที่ประสบปัญหาจากนโยบายแห่งรัฐในด้านต่าง ๆ ได้รับรู้ถึงความต้องการและปัญหาที่กลุ่มคนเหล่านั้นประสบจริงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้จากการติดตามผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่านักเรียนได้นำกระบวนการที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องจากการนำไปทำนโยบายของสถานศึกษาซึ่งเป็นอีกปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้เห็นว่ากระบวนการพัฒนานวัตกรรมมีประโยชน์สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องมีเวลาอย่างมากในการให้คำแนะนำนักเรียนนอกเวลาเรียนซึ่งทางผู้วิจัยได้ใช้เวลานอกห้องเรียนพอสมควรในการให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขชิ้นงานนโยบายของนักเรียนมาโดยตลอดจนกระทั่งปล่อยตัวนโยบายสุดท้ายออกสู่สาธารณะจึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติการตั้งประเด็นปัญหา การสืบเสาะหาคำตอบโดยข้อมูลที่นำมาประกอบในการสร้างนวัตกรรมทางความคิดนี้ไม่ใช่เพียงแต่การสืบค้นหาจากแหล่งข้อมูลหนังสือ หรือแหล่งข้อมูลดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องมีการสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ ที่ผู้เรียนเลือกเป็นประเด็นหลักในการทำงานด้วย ดังนั้นผู้สอนอาจต้องมีการตรวจสอบหรือกำหนดขอบเขตหรือกลุ่มสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนในการเก็บข้อมูล

2. การจัดการเรียนรู้เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จำกัดประเด็นในการศึกษาของผู้เรียนให้อยู่ในขอบข่ายของปัญหาพื้นฐานที่อยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 นโยบายแห่งรัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่หลากหลาย ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีเตรียมตัวโดยเฉพาะความรู้เบื้องต้นในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐเพื่อที่จะสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้

3. ผู้สอนต้องใช้เวลาในการให้คำปรึกษานอกห้องเรียนอย่างมากเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในชั้นเรียนนั้นเป็นการอธิบายและทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะของงานในแต่ละขั้นตอน และตรวจสอบการทำงานของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ส่วนการทำงานของผู้เรียนนั้นจะเป็นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องซึ่งผู้เรียนจะมีการติดต่อผู้สอนเพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานอยู่เสมอ

ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน
2. การมีการวิจัยบูรณาการกลุ่มสาระอื่น ๆ โดยการนำนวัตกรรมทางความคิดสู่การสร้างสรรค์ชิ้นงาน

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทรา. (2556). “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5”. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). นวัตกรรมทางสังคม: ประโยชน์ที่มีมากกว่าที่คิด. *วารสารนักบริหาร (Executive Journal)*, 32 (3).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จารุวรรณ สุขมาลพงษ์. (2553). *แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ*. (ออนไลน์). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2565. จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=174
- ณัฐวัฒน์ ล่องทอง. “การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (เพื่อความสุข (ใจ) ในการทำงาน)” (*ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557*), 4.

- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม), 7-9.
- มูลนิธิสยามกัมมาจล. (2022). 10 ขั้นตอนการพัฒนางานนวัตกรรมที่เด็กต่อกล้าได้เรียนรู้ ในโครงการ “ต่อกล้าให้เติบโตใหญ่”. (ออนไลน์). สืบค้น 27 ธันวาคม 2564, จาก <https://bit.ly/3IVw5SW>.
- วลัยลักษณ์ คงพระจันทร์. (2562). “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21”: อยู่รอดแม้จุดยืนมนุษย์สั่นคลอนในโลกดิจิทัล ที่ไม่ย้อนกลับหลัง. (ออนไลน์). สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/21st-centuryskills.html>.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2565). นวัตกรรมทางสังคม. (ออนไลน์). สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.nia.or.th/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2.html>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Samuel Muriithi. (2022). *The 7 steps of the Creative Process Used in Spurring Innovation*. (online). Accessed December 24. Available from <http://gaebler.com/The-7-Steps-of-the-Creative-Process-Used-in-Spurring-Innovation>.